

UJ KELET

ESZAK-POLITIKAI-NAPILAP

Utóirat egy nyílt levélhez

Néhány nap előtt nyílt levél jelent meg az Uj Kelet hasábjain. A nyílt levél nagy és kínos feltűnést keltett a zsidóság széles rétegeiben. Ennek a kínos feltűnésnek nyomán és hatása alatt úgy érezzük, hogy még egyszer és magunknak is foglalkoznunk kell vele. Nem a nyílt levéllel, hanem a levél tartalmával. Ideje érkezett, hogy állást foglaljunk a történetekkel szemben és hideg objektivitással szögezzük le véleményünket. Őszintén megvalljuk, hogy egy mulasztásunkat akarjuk ezzel jóvátenni. Ujságírói szemünket valahogy elkerülte ez az eset, melyet dr. Klein Miksa nyílt levele tárt a zsidó nyilvánosság elé. Egy zsidó ember, közéleti működése és nagy vagyona révén közismert előkelőség, küldöttséget vezetett a kolozsvári hitközség elnökségéhez. Küldöttséggel tiltakozott az ellen, hogy a hitközség fedelelet és adjon a Tarbutnak iskolaépületet. Hiba volt tőlünk, hogy ez a deputáció-járás elkerülte figyelmünket. Volt olyan súlyos egyéniség a deputáció vezetője és volt olyan zsidó-elevenbe vágó a deputáció követelése, hogy észre kellett volna vennünk és foglalkoznunk kellett volna vele. Leszögezni, kérlelhetetlenül hideg tárgyilagossággal a mi ítéletünket. Mert az, hogy a zsidóság kebelében történik valami csunya, valami visszataszító, az nekünk még nem ok az elhallgatásra.

Képzeliük el, hogy ugyanez az eset nem a zsidóságban történt meg. Képzeliük el, hogy a háboru előtti Erdélyben, a román nemzeti kisebbség a legnagyobb anyagi és erkölcsi erőmegfeszítéssel fölállítja a balázsfalvai román középiskolát. Az iskola küzködik fennmaradásáért. A románság legjobbjai vagyont és munkát áldozva fognak össze a nemzeti intézmény érdekében. És akkor megjelenik egy román ur, aki közéleti súlyára és nagy vagyonára támaszkodva kényszeríteni akarja a román egyházat, hogy a román nemzeti kisebbség az iskolájától vonja meg a fedelelet s dobja ki a szabad ég alá. Minek neveztek volna ezt az eljárást annak idején a románok?

Háboru előtti szép romantikus időkben ezt nevezték a „névtelen bűnnek“. A legsúlyosabban kompromittáló, a legerősebben megbélyegző bűnnek: hazaárulásnak. Nos, mi hazánkon kívül élő nemzet vagyunk: mi nem tudjuk a hazaárulás szót használni. Rídek tárgyilagosságunkban is visszaíradunk ennek a szónak megbélyegző súlyától. De megszoktuk azt, hogy az igazságot élővel és halottal szemben

egyaránt álljuk. És a „névtelen bűn“ bűn maradna akkor is, ha nem még élő tekintéllyel, de halottal állanánk szemben.

Nem a szülők szempontja beszél belőlünk. A nyílt levél főként erről az érzékeny oldalról állította be az esetet. Mi nem a csicsérgő madárfiókat látjuk azokban a Tarbut-gyerekekben, akiknek feje fölött az iskolaépületet akarta szétrombolni Tischler Mórítz. Mi a zsidóság jövő épületét látjuk magunk előtt. A jövő nemzedéket, amely — ha sikerült volna ez az iskolarombolás, zsidó nevelés nélkül, idegen iskolákban, zsidóságtól elidegenítve nőtt volna fel, — és ezt akarta elérni az a deputáció. Hát milyen név illeti meg azt a románt, aki akarja, aki ki akarja kényszeríteni, hogy a román fiatalok a románsághoz idegennek nevelkedjék fel? Milyen név illeti meg azt a zsidót, aki ki akarja kényszeríteni, hogy a zsidó fiatalok

idegen iskolákba járjon, hogy a zsidósághoz idegenül nőjön föl? Ez az a „névtelen bűn“, amit romantikus időkben hazaárulásnak neveztek. Mi ne mondjuk ennek. De az igazság igazság marad élővel és halottal szemben egyaránt.

Mi nem hisszük, hogy Tischler Mórítz mindent megfontolva tette meg ezt a lépést. Véletlen volt, meggondolatlanság, elszámítás, amihez hasonló, ha az üzleti életében fordul elő, az egész vagyona rámehetett volna. Így kis híjja, hogy a zsidó iskola ment rá. De olyan konstruktív koponya, mint Tischler Mórítz, nem lelheti örömét a rombolásban. Mi azt hisszük, hogy csak pillanatnyi eltévelyedés volt, melyre van expialás. A tettek expialása ez — mi még hiszünk benne. Ezt üzenjük megnyugtatóan mindazoknak, akikben a nyílt levél leleplezés-számba menő adatai olyan kínos megütözést keltettek.

A nemzeti párt a népligánál vádolja be a kormányt

Vajda Sándor nagy beszéde a százasbizottságban — A paraszt-párt és a magyar néppárt — Megszüntetik a kivételes állapotokat

Az Uj Kelet tudósítójától

A nemzeti párt százasbizottságának ülése — amely elé politikai körökben nagy várakozással néztek — lelkes, de egyben elkeseredett hangulatban folyt le. A nemzeti pártiak elkeseredését Vajda Sándor beszéde jellemzi legjobban, aki többek között a következőket mondotta:

— Nehéz keresztet vettünk magunkra, még súlyosabbat, mint a magyar uralom volt. Idegen elnyomás alatt küzdöttünk akkor, ma testvér harcol testvér ellen. Apostoli munkára szólítottam fel a párt tagjait. Járjanak falról-falura, mert másképpen nem remélhetünk győzelmet. Az ma közöttünk a legnagyobb ember, aki legjobban hisz a győzelemben. Ezzel a tudattal menjünk harcba.

— Erdély volt Magyarország pillére, de a Habsburg politika kidöntötte. Ma Erdély Nagyrománia legerősebb támaszköve s ha ezt nem veszik tekintetbe, úgy Nagyrománia fennállása ellen működnek. Az erdélyi városokban gyöngégek vagyunk, az idegenek őrültek és agítálnak. Gazdaságilag sem vagyunk erősebbek. Kolozsvár csak a cégtáblákon román s Erdély csak annyiban, hogy Romániához tartozik, bár lakosainak háromnegyedrészre román. S ahelyett, hogy egymásnak kezét nyújtva igyekeznénk ezt megmásítani, testvérharcot vívunk.

— Az Averescu-párt fuziók ajánlatot tett nekünk, de a kis gyermek is kikacagott volna, ha ebbe belemegyünk. A liberálisok is mindenféle ajánlatokkal jöttek. Ha elfogadtuk volna ezeket az ajánlatokat, úgy egy párt szolgái lettünk volna, amely vakon követi ura parancsait. Így jártak a beszarábiak is. Hogy mennyire képtelen a liberális párt Erdélyben valamire jutni, mutatja az, hogy még nem tudott találni erdélyi minisztert sem. Prefektushányban szenved a párt és jelöltek is nehezen fog kapni, legfeljebb liberális-börbe bujtatott averescánusokat.

— Annak idején megtámadtak, hogy én és pártom vagyunk a bűnösök, hogy a Bánát nagy részét elvesztettük. S most ép az a Bratianu, aki büszkén jelentette ki, hogy azért távozott a hatalomról, mert nem akarta ezt békeszerződést aláírni, most a sors iróniája folytán el fog menni Belgrádba és szolgálatkészen aláírja az erről szóló egyezményt.

— Mi elismerjük Bukarest kulturális fölényét, de viszont követeljük, ismerjék el azt, amit Erdély csinált és amije Erdélynek van. Nem engedjük, hogy falhoz szorítsanak bennünket, a harcot azért vívjuk, hogy egyenlő jogú testvérek legyünk. Meg vagyok győződve, hogy a nemzeti párt, amely lelkiileg összeforrott az erdélyi és bánáti néppel, győzni fog. Semmiféle terrortól nem félek, a kormány esetleges erőszakkal csak saját halálos ítéletét írta alá. A győzelem a miénk lesz!

Maniu Gyula háromórás beszédben ismertette a helyzetet. Ismertette a liberálisok feltételeit, amelyek miatt a tárgyalások megszakadtak.

— Mi, akik Erdély népet képviseljük, — mondotta — csak olyan kormányt támogathatunk, amely szabad választásokat vezet. A válságot a liberálisokkal rosszul oldották meg. Ha kell, a pokollal is szövetkezünk az új kormány ellen.

Határozati javaslatot nyújtottak be, amely így szól:

„Követeljük a gyulafehérvári határozatok azonnali végrehajtását. A nemzeti párt meglegedéssel veszi tudomásul az Averescu-kormány távozását, de sajnálattal veszi tudomásul a liberálisok kinevezését. Tiltakozuk a személyi pártkormányok ki-nevezése ellen és a legteljesebb harcot indítjuk az alkotmányellenes kormány ellen. Felhívást intézünk Erdély népéhez: tömörüljön a nemzeti párt köré és támogassa a pártot követeléseit kioroszakolásában. Fel-

hatalmazták a párt vezetését, hogy szükség esetén hívja egybe a nagy nemzeti tanácsot."

Bukaresti politikai körökben óriási feltűnést keltett az „Adeverul” cikke, amely arról szól, hogy az erdélyi nemzeti párt a kormány Erdélyt elnyomó politikája ellen a népligához akart panasszal fordulni. A párt vezetői — írja a lap — később elálltak szándékuktól, de nincsen kizárva, hogy még visszatérnek ehhez az eszközhöz, ha a választási szabadságot a kormány nem fogja biztosítani.

A román parasztpárt megegyezett a magyar néppárttal?

Nagyjelentőségű esemény híret kolportálják kolozsvári politikai körökben. Eszerint a magyar néppárt vezetői tárgyalásokat folytattak a román parasztpárt Kolozsvárra érkezett vezetőivel és megegyezésre jutottak a képviselőválasztásokra vonatkozólag. A parasztpárt kötelezte magát, hogy minden kerületben, ahol saját jelöltjei nincsenek, támogatja a magyar néppárt jelöltjeit. A kötelezettségek természetesen kölcsönösök. A magyar néppárt vezetősége a megegyezésről szóló hírt megcáfolta.

A parasztpárt különben ma délután a Redutban nagy népgyűlést hívott egybe, amelyen résztvesznek a párt vezetési is. A gyűlésre már Kolozsvárra érkezett dr. Lupu, Mihalache és Bogdan Duica is.

Az Averescu-párt hétfőn a prefektúra nagytermében tartja választói nagygyűlést, amelyen Groza és Goga fognak beszélni.

Csütörtökön a liberális párt népgyűlése lesz, mely alkalmából ideérkezik Brătianu miniszterelnök, Marzescu és Florescu miniszterek. Fogadtatásukra nagy előkészületeket tesznek. A liberális párt bukaresti választói bizottsága tegnap délután összeült, hogy a vidéki szervezetek részére utasításokat dolgozzon ki a választásoknál tanúsítandó magatartás ügyében.

A szászok a választáson

Nagyszébenből jelentik: A szász nép politikai vezetői tegnap értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy ott, ahol a szászok többségben vannak, mindentűt jelöltet állítanak. Arra vonatkozólag, hogy a többi kerületekben, mely pártjelöltjeit támogatják, a határozathozatalt a február 15-ére kitűzött gyűlésre halasztották.

A kivételes állapotok megszüntetése tárgyában tegnap este minisztertanács volt. A

kormány elhatározta, hogy a cenzurát mindennél megszünteti, kivéve a katonai zónát. A haditerületen a lapok csak a pártok manifesztumait közölhetik. A katonai zónában a gyűléseket is engedélyezni fogják, hogy mily mértékben, azt a katonai parancsnokok fogják megállapítani. A minisztertanács felhatalmazása folytán Vaitoianu tábornok belügyminiszter a legközelebbi minisztertanácson javaslatot terjeszt be a kivételes állapot megszüntetéséről és a cenzura felfüggesztéséről.

A beszarábiai zsidógyilkolás

Ujabb három férfit és egy leányt lőttek le a Dnyeszternél — Letartóztattak egy katonát

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, január 27. A Dnyesztermentén, az ukrainai zsidó menekülteken elkövetett gyilkosságokról a kiküldött bizottság még a következőket jelenti:

A bizottság, amely Razinovicai baltzai polgármesterből, a baltzai zsidó hitközség két tagjából, az áldozatok hozzátartozóiból, Popescu és Vasiliu katonavosokból, Teodorescu baltzai szigurancafőnökből és egy törvényszéki orvosból állott, január 5-én érkezett meg Vartujenibe. Az azonnal megindított vizsgálat megállapította, hogy december 24-én éjszaka nyolc menekült lépte át a Dnyesztert, akiket Bogdanovicu és Froma csempészek a határrendőrségre vezettek. Itt kihallgatták és letartóztatták őket, a csempészeket pedig engedték.

Másnap reggel — mondja a jelentés — a katonák megparancsolták a menekülteknek, hogy menjenek vissza a Dnyeszterre. Mint-hogy a menekültek ennek a parancsnak a teljesítését megtagadták, Morarescu hadnagy rendeletére valamennyiüket lelőtték. A szerencsétlen áldozatok nevei: Inicher Parasevszki (családja Sorocoban lakik), Azriel Jancu sorocoi mérnök, Avram Berner és harmincéves felesége, Etla Fildovsky tizenhétéves leány, egy tizenkétéves kisfiú és egy kislány.

Ujabb borzalmas gyilkosságok

Egy teljesen beavatott személy ma újabb borzalmas zsidógyilkosság hírére hozza a Dnyeszter mellől. Eszerint a határátlépésért néhány héttel ezelőtt Kisenevben bebörtönzött Joel Cogant, Dvosint, Sechtmant és egy Tamara nevű fiatal leányt december 4-én éjjel egy detektív átvitte Benderbe, onnan a

Dnyeszter partjára hurcolta őket és revolverlövessel egyiket a másik után leterítette. Másnap reggel csempészek megtalálták a holttesteket és elvitték a gyilkosságok hírére Benderbe. Az ottani rabbi engedélyt kért, hogy az áldozatokat megtekinthesse, de visszatartották és azt mondták neki, hogy „ne avatkozzék olyan dologba, amihez semmi köze.”

Letartóztattak egy katonát

Ezeknek az összes kegyetlen gyilkosságoknak a megtorlására letartóztattak és Bukarestbe hoztak egy katonát, akinek a vallomása nem is annyira önmagára, mint inkább felebbvalóra terhes. Pedig a kiküldött bizottság megállapította, hogy a gyilkosságokat nem felelőtlen bestiális katonák követték el, hanem azokat állítólag elrendelték és előkészítették. Ennek az egy katonának a haditörvényszék elé való állítása csak arra lesz jó, hogy azok, akik igazán felelősek a gyilkosságokért, kibújjanak az igazságszolgáltatás alól. Reméljük, hogy a nyomozó katonai hatóságok, amelyek az esetek büntetésének felderítésére, a különböző bizottságok kiküldésével mindent megtettek, nem fognak a büntösök személyének megállapításával megelégedni és nem fognak büneik elpárolásában segédkezni, hanem a törvény kezére adják őket és egyúttal megakadályozzák, hogy hasonló rémségek a jövőben előfordulhassanak. Ezt annál inkább elvárhatjuk, mert annakidején a király maga is felháborodott a gyilkosságokon és követelte ennek a lehetetlen állapotnak a megszüntetését.

B. A.

A kolozsvári román iparosok és kereskedők egyesületének új tisztikara. Pénteken tartották a kolozsvári román iparosok és kereskedők egyesületének tisztújító gyűlést. Az új elnök Sever Pop lett. Választmányi tagok: dr. Evian, Lucaci, Aldica, Lázár, Ilescu, Bohatiel, Anghel, Anca és Petricas lettek.

Huszmiliót fizet évenként a CFR. vonatellenőrzésért. Általános feltűnést keltett a napokban nyilvánosságra jutott hír, hogy a CFR-nek az 1921. évben több mint kétmilliárd deficitje volt. Illetékes helyen nyert értesülés szerint egyedül a teherárak ellenőrzése kerül évi huszmilióba. Ezenkívül kétmiliót fizetett ki a CFR az ellopott árúkért, bár a kifizetett összeg mintegy huszadrésze a valóban ellopott árúknak.

A kínai

Irta: Ujvári László

Ling Csang, a sárkányok országának ez a sárgaképu szomorú fia megállt a Kossuth Lajos-utcában nagy tömeg előtt és odakíváncsiskodott. Ling Csang furcsa embernek tűnt fel, olyannak, mint akit Sanghaiból egyenesen idetaszított volna a sorsa, egyenesen Pest közepébe és csak úgy szaladás közben kapkodta volna magára a Nyugat hitvány ruhárougyait. Ling Csang álmoszemű volt és az arca, igen az arca az olyan volt, mint minden kínainak, tompa és lapos és a haja dróthaj volt, mintha sohse fésülte volna. Ling Csang-t nem nézhetett senki gentlemannak, a kezében kicsi táskát is hordott és mindenki tudta, hogy abban mi van, a kínai csak kis, vörös homokból gyurt majmocskákat árul, meg hamutartót, meg furcsa nippeket.

Megállt. Belesandított az emberek házába, amelyek előtte szélesedtek, aztán még jobban odafurakodott és a rendőr sisakját látta. Aztán az emberek kevesbedni kezdtek, el-el siettek és csak két-három ácsorgott ott továbbra is. Ling Csang szerette volna tudni, mi volt, de senkit sem kérdezett. A rendőr előtt egy káftános lengyel-zsidót látott, hadonászott, beszélt, kiabált, de nem értett belőle egy szót sem. Látta, hogy a rendőr vállat vont és elment. Ling Csang egy pillanatig tétovázott. Kit kérdezzem meg. Olyan furcsa idegen és hideg emberek ezek itt mind, durvák és kemények.

Haragszik rájuk, utálja is őket. Egy héttel ezelőtt megverték. — Ez mind így átvilán az agyán és a gyűlölet melegedni kezd benne. És újra látja magát véres arccal és érzi az ütéseket. Japánnak nézték és verték, mert Japán is háborút üzent. És őt verték, aki nem japán, aki semmitől se tud. Ezek a hitványok verték. A kabátja gallérján megmarkolja a kínai kokárdát, amit tegnap kapott a konzulátuson, hogy máskor ne bántás. Hogy lássák, ő kínai.

Az emberek elsietnek. Csak az a furcsa, hosszukabatos szakállas ember áll ott, idegenül, tétovázva. Ling Csang ránéz, szemével végigkutatja, megtapogatja a tekintete az egész alakot és Ling Csang érzi, hogy ez is olyan idegen itt, mint ő, akinek ki tudja, milyen messze van a hazája és és szegény és ő is valami ismeretlen dolgokat árulhat.

Hozzáközeledik.

A hüvelykujjával a kokárda alá nyúl és előre nyomja. Hadd lássa, ő nem japán.

— Vestén szí tajcs? — kérdezi valami nagyon idegen hangon — az arca bizonytalan mosolyog és sárga fogai elővillanak.

A zsidó egy pillanatig gondolkodni látszik. Mintha nem értette volna a kérdést, de átfuttatja agyán a szavak hangzását, — már érti és ráfelel:

— Jo.

És most beszélni kezdenek valami furcsa nyelven, zavarosan és érthetetlenül. De ők értik egymást. Tudják, hogy értik egymást. Ling Csang már ismeri az esetet. Az

idegent egy utcagyerek elbukttatta és elszaladt. Odament egy rendőrhöz, de az nem értette meg és mikor mások elmondták, mi történt, a rendőr nevetett és az emberek is nevettek, mert egy zsidón mindenki nevet. A zsidó az nem ember, a zsidó az zsidó.

Ling Csang hallgat. Nem érti egészen a dolgot. Igaz, őt is megverték, de hát ő sárga és ott messze Kinában is haragszanak a fehérre. Ő is haragszik rájuk.

És elmondja, hogy mit csináltak vele is hét nappal ezelőtt, hadar kínatul, németül és sokszor megkeményednek a vonásai, ilyenkor bizonyosan káromkodik.

Lassan ellágyul a hangja és a hazájáról kezd beszélni.

— Micsoda rizsföldek vannak — mondja — és olyan jók az emberek.

— Ló volt kocsi előtt? — kérdezi a másik, akinek talán csak az ilyen szerencsétlen kulik alkotják fogalomát azt az országot.

Ling Csang a fejét rázza.

Ehínség volt arra, ahol lakott, az anyák a kerítésekhez kötötték a gyereket és otthagyták mindent egy menekült utánuk. Ő Sanghaiba menekült és utazott. Most itt van. És megverték.

Hallgatnak.

— És maga, — kérdezi a kínai, — maga honnan jött. A maga országa is szép?

— Ott ölnék és gyilkolnék bennünket. Én zsidó vagyok.

Ling Csang rábámul.

— A maga országában?

Jorga németbarátsággal és háborus szándékkal vádolja Bratianut Igy bukik a néppárt önásta sirjába

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától.

Bukarest, január 27. Bratianuék választási kámpánya megindult. Azt hiszik, hogy a liberálisok csak terrorral érhetnek el többséget, mert kizártnak tartják, hogy az 1922 évi választók több képviselőt küldjenek a parlamentbe, mint azok akik 1920-ban választottak, pedig ezek az egész országban csak nyolc liberális jelöltet tudtak győzelemre segíteni. Azóta két év telt el és ez alatt az idő alatt nemcsak a lakosság, de az állami közigazgatás szelleme is eltávolodott a liberálisok kormányzati felfogásától.

A liberális párt központi végrehajtóbizottságának kebelében legutóbb élénk vitakozás volt afelett, hogy fentartsák-e az országban többhelyütt meglévő ostromállapotot és cenzurát, vagy pedig, amint azt az egész ország várja, megszüntessék.

A bizottság tagjainak nagyobbik része amellett volt, hogy az ostromállapotot és a cenzurát a választások befejezéséig feltétlenül fentartsák.

A végrehajtóbizottság közölte ezt a véleményét a kormánnyal és az eredmény már másnap mutatkozott: az ostromállapot és a cenzura megszüntetésének kérdését levették a csütörtöki minisztertanács napirendjéről, amelyre, még a végrehajtóbizottság presszionáló értekezlete előtt, tárgyalásra kitérték. Abban a kommnikében, amelyet erről a minisztertanácsról kiadtak, minthogy az ostromállapot és a cenzura revízióját már előzőleg bejelentették, azt írták e fontos kérdés tárgyalásának elmaradásáról, hogy az agrárreform sokáig tartó megbeszélése miatt nem kerülhetett sor rá. A valószínűség azonban az, hogy

az ostromállapotot és a cenzurát a választások befejezéséig egyáltalában nem akarják megszüntetni.

Ennek a komor választási kihatásnak van egy rendkívül komikus oldala, az tudniillik, hogy az ellenzék, tehát különösen a legnagyobbik, a néppárt, most beleesik abba a verembe, amelyet másnak ásoft. Az ostromállapotot és a cenzurát, amelyet Averescu teremtet meg, Bratianu saját szülőapjuk ellen fordítja. A néppárt már kiabál is, mert észre-

— Ott. Lengyelországban.

Ling Csang agya mintha kiesett volna a koponyájából. Nem tudja érteni ezt az embert Nézi, töprengve nézi és sajnálni kezdi. Talán életében most sajnál először idegen embert.

— Maga szegény, — mondja.

A zsidó elgondolkodik. Hát ennyire juttott. Egy rongyos kínai, egy sárga kis ördög, aki valahol a világ sarkán született, sajnálkozik fölötte. Itt sajnálkozik, ahol olyan emberek élnek, mint ő. Itt Európában, a kulturában.

Ránéz a kínaira, látja a sovány, szenvedő arcot, a sebhelyes homlokot, a kopott ruhát. Ez is sajnálni való, mit sajnálkozik hát öfölte. Odaképzeli mellé a kis Feuwelt, az is ilyen rongyos és érzi, hogy ő inkább azt sajnálja. Mért nem sajnál ez a kínai is egy kínait.

— Hallja, — fordul feléje — én láttam egyszer nálunk egy embert, aki olyan volt, mint maga és verték és pofozták és mindenki verte és pofozta. A kozákok is belepofozták. Ling Csang felhuzza a szemöldökét és az ajka megrángatózik.

— Kínait?! Ott maguknál? — kérdi riadtan.

— Igen.

Egymásra merednek. Mintha a sárga végtelen tenger szélesülne meg közöttük, a két hazául áll, áll, az arcukon átrángatózik az undor, a harag, a megvetés. Utálják, már nagyon utálják egymást.

vette a fogást, de senkisésem szánakozik rajtuk. Annakidején, amikor tőlük kérték a kivételes rendszabályok felfüggesztését, ők is elfordították a fejüket.

A Bratianu-kormányt különben naponként más és más oldalról leplezik le.

Legutóbb Jorga mondotta ki nyíltan, hogy Bratianu németbarát és tele van háborus tervekkel.

Ezzel szemben a liberálisok szemére hányják Jorgának, hogy nem átalította, hogy szövetség Marghilomannal egy semleges kormány alakítására, azzal a Marghilomannal, aki a német megszálló hadsereg ittlétekor Mackensen legbensőbb dolgozó társa volt.

Ben Ami

Az aguda

az evangélium Igéit hirdeti

Ullmann Salamon főrabbi urnak, a központi ort. iroda elnökének

Főrabbi Ur! Örömmel olvasom a pár hét óta megjelenő zsidó hetilapot, mely bizonyára joggal tekint önmagát a kizárólagos töröhü zsidóság szószólójának s mint az isteni igazság patentírozott letéteményese kötelességszerűen hirdeti a sujtó és jutalmazó kinyilatkoztatásokat. Kijelentéseinek mennyei központjába helyezi az agudizmust és harsonaszzerűen hirdeti, hogy ennek kebelében mindenki számára biztos a földi jólét és a tulvilági üdv.

Bizonyára magasabb sugallatra teszi főrabbi ur ezt a lapot az elnöki te alatt működő hivatal szócsövévé s ajánlja minden jó zsidó pártfogásába. Mert kétségtelenül tartalma és iránya: szent! Ilyen tiszteletet parancsoló auspiciumok mellett, természetesen senki sem lehet olyan merész, hogy kinyilatkoztatásainak isteni voltában kételkedjék s hirdett igazságai előtt meg ne hódoljon. Avagy ki létszen olyan istentelen és vakmerő, hogy azzal ellenkezvén, a tagadás és árusítás bűnébe essék s önmagára zudítsa az örök kárhozatot?

Ily jámbor érzelmektől áthatva szívtam magamba e lap hasábjairól áramló igéket s a „siflut” mely hódolatában elmerülve, az Agudász Jiszroel kihirdetett s a frankfurti helyi csoport képében feltárt programtervezetét immár ösztönözvén is állandóan mély áhitattal rebegeom:

Az agudizmus tanítja meg valamennyi hívét arra, hogy Isten nemzete tagjának érezze magát. A zsidó nemzet Isten nemzete, Isten közvetlen alkotása, Isten az ő uralkodója, Isten országa, az ő országa. Isten azért tere ntette a zsidó nemzetet, hogy az Isten országával és Isten törvényével egyetemben Isten államát alkossa, melynek közepette Isten dicsősége láthatóan honoljon. Rettenetes lelki jeszurim-ot vált ki belőlem a régi megemlékezés:

Istennek állama azért pusztult el, mert Isten nemzete, Isten országát Isten törvénye elleni hűtlenségre használta fel, Isten uralma helyébe saját uralmát akarta helyezni. Isten dicsősége hontalanná vált e földön. Az elpusztult Istenállam helyreállítása a Gólusz célja. A Gólusz a zsidó nemzet utja Isten államától Isten államáig.

A program így folytatódik:

Az agudizmus híveinek tekintetét egy rettenetes veszély felé irányítja, mely a zsidó nemzet feje fölött jelenleg lebeg, egy veszély felé, melyhez hasonló tán nem is volt, mióta Isten állama összeomlott. Hogy a zsidó nemzet saját erejéből a Gólusz végére érdemessé válék, vagy pedig Istennek törvénye Isten nemzetében elvész, mindenképen miénk a felelősség.

Kinban fetrengő lelkem azonban csakhamar enyhülést talál a további balzsamos igék malasztjában:

Az agudizmus megköveteli Isten nemzetének és Isten országának alkalmassá

tételét az Isten törvényének uralma alatt álló Istenállammá egyesülésre. Az agudizmus eszméje teljes megvilágításba helyezi Istennek országát, mert nemcsak Istennek nemzetét, hanem Istennek országát is alkalmassá kell tenni Isten ébresztő szözata számára.

És a vigasz szavai között égi mannaként habzsolom az igaz utat mutató szavakat:

Minden zsidó kötelessége, hogy áhitózása egész erejével nap-nap után az Istenállam újjáépítésére várjon.

A zsidó hitközség, az Istenállam legalsóbb közigazgatási testülete képezi a drága maradványt, amelyet a zsidó nemzet az Istenállam romjaiból megmentett.

A rabbik tekintélyének erősítése egyuttal Isten törvénye tekintélyének erősítését jelenti.

A Gólusz dolgozott a zsidó nemzet Istenországának a megváltás számára való alkalmassá tételén. Az összműködés célja abban áll, hogy Isten országából ismét Isten törvényének központja váljon.

Az a végtelen misztérium, mely e program „tefilájából” fakad, amugyis szenzibilis idegeimet a végsőkig feszítette s a „kavana” szent hangulatának extázisába jutva, lelkütem minden atomja a Hittlahabut lángtengerében lobogott s felszálla a magas Szeffirák annyiszor áhitott büvkörébe. S az iménti rebegések látomásszerű jelenésekben tárulnak elém. És az Igék kaotikus összevisszaságában a

szent ködbe burkolt tűzszlop ragyogtatja a Jelmondatot:

„Jöjjon el a Te országod.” (Keresztények miatyánkja.) És bár áthatva ennek magasztosságától, mégsem tudtam elpalástolni lelkem rezgésével elárult ugyan parányi kétkedést, mire mennydörgő szavak sujtottak felém:

„Keressétek azért először Isten országát.” (Máté evang. 6. 33.)

„Elközelgett az Isten országa.” (Márk 1. 15.) És újfent felhangzik a nagy összeomlást előidéző régi bünök rémületes foglalata:

„Azért elvétetik töletek az Isten országa és oly nemzetnek adatik, mely gyümölcsét megtermi.” (Máté 21. 43.) Am hallik az új életre hívó és imént belém vésődött program-eszméket megerősítő szözat:

„És elküldé őket hirdetni az Isten országát.” (Lukács 9. 12.)

„Nektek adatott tudni az Isten titkát.” (Lukács 8. 10.) De a fényes Jövő aranyban sugárzó perspektíváját mégis elhomályosítja az ösztönösen kiáramló kérdés:

„Míhez hasonlítsuk Isten országát?” (Márk 4. 5.) E pillanatnyi botuságot csakhamar felderíti a bizodalmas kijelentés:

„Boldog az, ki asztalhoz ülhet az Isten országában.” (Lukács 14. 15.)

„És így egész Izrael üdvözül.” (Pál levele a rómaiakhoz 11. 26.) És felém árad a nagy Apothéhis mindent elragadó és felemelő hire: (János: Jelenések könyve.)

Az örök életet jelentő Isten országa im évezredek előtt megjövendőltetett.

Mint villámcsapás értek ezek a szavak. Kijózanódtam. Nem! Ilyen alapon nem kell az Isten országa. Az eszme, melynek hirdetőihez testvéreim napjainkig tartó évezredek martiruma tapad, akkor sem kell, ha az

„az ut, az élet, az igasság.”

Akkor sein, ha bizonyosságul rámutat az agudizmus hirdett eszméjére. Nem, és ezerszer nem!... E nagy emóciók felébredtetek. Álom volt...

Mórénu Verábbenu! Lázasan kutattam fel az eddig ismeretlen, de álomlátásban föltárt evangéliumi szavakat. És oh! Igazaknak bizonyultak. Hisz az aguda programja felhigitott másolata az új testamentumnak. Ott a megjövölt Istenállam összeomlása s Isten törvénye által alkalmassá tett Isten országának megjövendőlt feltámadása a zsidók megtérése után. És én ezóta a kételyek marcangoló kinjai között vergődöm. Kérem Önt, könyör-

göm, nyugtasson meg egy-két szóval: ugy-e ez az analógia mégis csak üres káprázat, avagy tán csak a véletlen műve! Mert az agudának ugy-e semmi köze sincs... — na igen, az evangéliumhoz.

Alázatos híve: *Dr. Pollák Sándor*

Éles hare a magyar választójogi javaslat ellen

Baltazár püspök az októberi forradalomról — Letartóztatások a lisztpanamában

Buda-est, január 28. Klebelsberg belügyminiszter egy újságíróknak kijelentette, hogy a választások titkosságát nem teszik sem párt, sem kabinetkérdéssé.

Andrássy Gyula a választójogi javaslatról a következőképpen nyilatkozott: „A javaslat abszolút rossz és keresztülvihetetlen. A leg-élesebb harcot indítom ellene.”

Friedrich István így nyilatkozott: „E javaslat ellen teljes erőmből harcolni fogok ameddig csak harcolni lehet.”

Méhely Kálmán a következőket mondotta: „A két évi helybenlakás az itteni munkásságot sújtja. Rendkívül aggályos az is, hogy ezer ajánlat szükséges a jelöléshez. A javaslat ellen a keresztény párttal együtt küzdeni fogunk.”

Vázsonyi is megkérdezte az újságíró, aki így itéli el a javaslatot: „Minden tisztességes embernek, aki valamilyen kort betölt, választónak kell lennie. A kormány ott akarja kezdeni a dolgot, ahol elhagyták. Konzervatív irányban haladunk s ez rendkívül rosszul áll olyan férfiaknak, akik mint kurucok szerepelnek. Ezek elfelejtik, hogy a kurucság Magyarországon azonos a demokráciával. Olyan választást akarnak csinálni, amelyet ők tartanak a kezükben. A nők választójogára vonatkozó rész egyenesen a humor birodalmába tartozik.”

Közfelfűtést keltett a szabadságpárt egy deputációjának szereplése. A párt husz tagja felkereste Debrecenben Baltazár püspököt, megköszönték Juhász Nagy Sándor visszahívását, egyszersmind kérték Baltazár jóindulatát Juhász perújítási kérelmével szemben. Baltazár válaszában a következőket mondotta: „Titeket igazol — úgy látom — a történelem. Az októberi forradalomban történt szerepléseitek szintén igazolni fogja.”

A lisztpanama ügyében szenzációs fordulat történt. A budapesti liszt hivatal hét fő-tisztviselőjét letartóztatták, mert beigazolódtott, hogy ők csináltak üzletet az ellátatlanok lisztjével. Ilyen módon többszáz vagon liszt került a magánforgalomba. Ezek a lisztjegyeket ügy-nökeiknek adták el, akik azután a zugbörzén továbbadták. A lisztjegy-börze a Sorrento-kávéházban volt, ahol mindenki vehetett aki a elszőt ismerte.

Bratianuék meg akarják fosztani a zsidókat állampolgári jogaiktól (?)

A konzervatív-progresszista pártnak állítólag okmányok vannak arról a birtokában

— Bukaresti munkatársunk távirata —

Bukarest, január 27. Marghiloman lapja, a „Steagul”, ma feltűnést keltő cikket közöl arról, hogy a Bratianu-kormány milyen álláspontot foglal el a zsidókérdésben. A cikk szerint a zsidók jogait Romániában még csak néhány törvényrendelet (decret lege) biztosítja és az új alkotmányban kellene ezeket a jogokat szentesíteni. A „Steagul” azt írja, hogy Bratianuék a zsidókra vonatkozó állampolgári jogokat a készülő alkotmányból el akarják sikkasztani és hogy arról a szándékukról a konzervatív-progresszista pártnak több, fontos okmány van a birtokában. A „Steagul” végül megállapítja, hogy a kormány a kisebbségekhez intézett manifestumában egy szó említést nem tesz azoknak vallási, kulturális és politikai jogaikról. A „Steagul” szenzációs teleplezését az itteni zsidóság hihetetlenül fogadja.

A litvániai héber gimnáziumok konferenciája

Az Uj Kelet tudósítójától.

Litvániában a zsidó nemzetiségi jogok kivívása után gyors tempóban indult meg minden zsidó kulturális mozgalom, első helyen természetesen a héber iskolaügy, úgyhogy ma tíz gimnázium és előkészítő iskolában három-ezer zsidó tanuló héber nyelven tanulja az általános ismereteket és a zsidó tudomány egyes ágazatait. Három küzdelmes év után most konferenciára gyűltek össze az iskolák tanárai, a szülők és a tanítványok képviselői. A konferenciát Mariámpolban tartották meg, abban a városban, ahol az első litvániai héber gimnázium létesült. A konferencián a következő pr. blémák vetődtek föl:

1. Mi legyen a héber gimnázium eszményi tartalma?
2. Ki az iskolák tulajdonosa?
3. Kinek a szervezeti és pedagógiai főügyelete alá tartozzanak iskoláink?

Az első kérdéshez nagyjából a következő vélemény alakult ki:

A mai héber gimnáziumnak még nincs saját karaktere. A mi sajátos humanizmusunk egészen más, mint az, amely irányítója az orosz és német középiskolai rendszereknek. Ha zsidó közoktatást akarunk, akkor egybe kell kapcsolni a zsidó nemzetit az általános emberivel. Az ifjúságnak azonban ne adjunk régiségáni tudást, hanem ismertessük meg vele az eleven zsidóságot. Épen ezért fontos, hogy a tantervben az új zsidó irodalomnak és a zsidó népmeseteknek nagy szerepet adjunk. Természetesen Palesztinának tág teret kell nyitni, a tanterv keretében. Semmiképpen sem szabad a reális élet követelményeit elhanyagolni, de nem kívánatos a gyermekek fejében sokféle nyelvvél bábeli zavart előidézni.

Az iskolák fölött a zsidóügyek minisztériuma, vagy a Zsidó Nemzeti Tanács rendelkezzen legfelsőbb fokon. A konferencia sokat foglalkozott a tanerők kiképzésével és a héber tankönyvek ügyével.

Nem lesz királypuccs Budapesten

Károly apanázsa — A csehek követelése a puccskárokról

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az újabb magyarországi puccskísérletről szóló híreket ma egy madridi távirat cáfolja. A sürgöny szerint Zita exkirályné január 27-én Portugáliába utazik. A puccshírek ellen szól az a párisi jelentés is, amely szerint a nagy-követek tanácsa legutóbbi gyűlésén Károly exkirály évi apanázásával foglalkozott. Az exkirálynak hatmillió francia frankot állapítottak meg, amelyet nem az antant, hanem az utódállamok fognak fizetni, akiknek kétségtelesen megéri, hogy a Habsburgok kezéből kiesett a hatalom. Az utódállamok területén fekvő habsburgi birtokok jövedelme és az értékes ingóságok bizonyára fedezni fogják a megállapított összeget.

Az utódállamokból érkező híreink: Belgrádban feltűnést keltett egy incidens, amely a skuptina tegnapi ülésén folyt le. Több képviselő ugyanis azzal vádolta a kormányt, hogy Horvátországot kizsákmányolja és Jugoszlávia gyarmatának tekinti. A belügyminiszter ezt a leghatározottabban visszautasította és kijelentette, hogy akik ezt hirdetik, csak megerősítik Masaryk azon kijelentését, hogy a régi monarchia még mindig nem halt meg. Raich szabadkai képviselő közbe kiáltott:

— Masaryk Csehország Tisza Istvánja! Erre a kijelentésre nagy botrány tört ki a képviselőházban. Az incidens azzal végződött, hogy Raich bocsánatot kért a kijelentésért.

Prágából érkezett sürgönyi jelentések szerint politikai körökben határozott tényként emlegetik, hogy Benes miniszterelnök állásáról le fog mondani és helyét Svehlának, az agrár-párt vezérének adja át. A cseh nemzetgyűlés elé több javaslatot terjesztettek azzal a kívánsággal, hogy az októberi puccsnál, amely miatt

Csehszlovákiának mozgósítania kellett, az országot ért háromszázmillió kár fizetessék meg azokkal, akik a puccsot rendezték. A külügyminiszter válasza eddig nem érkezett ide.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.
Nyomda 879. — Za. N. Sz. 558.
Fraternitas-nyomda héber-osztály 455.

— **Isac Emil távozik.** Isac Emil erdélyi színészeti főfelügyelőt a kultuszminiszter tegnap sürgönyileg Bukarestbe rendelte. Isac Emilnek ez a meghívása nyilván a főfelügyelői lőségen megejtendő személyi változással van kapcsolatban; a népszerű főfelügyelő minden valószínűség szerint kiválik a kultuszszertart kötelékéből. Elutazása előtt még referáltatott magának a Színészek Nyugdíjgyesületéről, amelynek rendezetlen ügyeit visszalépése előtt el akarja intézni a kormánytól. Az engedélyek körüli sérelmeket is orvosolni kívánja és pedig olyan értelemben, hogy a koncessziók a Színészegyesület meghallgatása után és annak javaslatára adassanak ki és lehetőleg ne személyre szóljanak. Nyilvános pályázaton döljön el az engedélyek sorsa, ne pedig kinevezéssel. A Szász és zsidó színészet dolgait is rendezni szeretné. Isac Emil, aki működése Ideje alatt nem egyszer tett bizonyoságot amellet, hogy művészetben az esztétikai tendenciáknak kell érvényesülniök és a nemzetiségek harmóniáját a művészetben át szeretne volna megteremteni, sok barátot szerzett magának, akik távozását őszintén fájallják Isac Emil valószínűleg mint képviselőjelölt lép föl a választásokon.

— **Hároméves a román impérium Kolozsváron.** Három évvel ezelőtt, 1919 január 29-én vették át a románok a közigazgatást Kolozsváron. Az évforduló alkalmából a városi tanács vasárnap délelőtt háziünnepélyt rendez a vármegyeházán. Bukarestben és Erdély más városaiban hasonlóan megünneplik az erdélyi román impérium harmadik évfordulóját.

— **Lakásokra alakítják át a kaszárnyákat.** Kolozsvár városa több ízben felajánlotta a VI. hadtestparancsnokságának, hogy teljesen ingyen bocsát a katonaság részére megfelelő telket, hogy a kaszárnyákat a városon kívülre koncentrálják, a jelenlegi laktanyákat pedig lakásokká alakítsák át. A tárgyalások eredményeképp dr. Pop Julian polgármester, dr. Hosszu Vazul főjegyző, Suceava városi főmérnök, a hadsereg részéről pedig a műszaki osztály egyik vezetője helyszíni szemlét tartottak a város által felajánlott telkeken. Az egyik városi birtok a Bivalyret, a másik a Szent-György hegyen van. A két telek helyszínrajzát a napokban a hadügyminisztériumhoz terjesztik fel, ennek döntése után a katonaság megkezdi az építkezést. Hozzávetőleges számítás szerint a kiürítendő kaszárnyákban minimálisan ötszáz lakást lehet berendezni.

— **Lemondanak a kolozsvári rendőrtisztviselők.** Megirtuk, hogy belügyminiszteri rendelettel beszüntették a rendőrség tagjainak decemberben folyósított fizetésnövelését s az eddig kifizetett differenciákat most levonták. Egy tisztviselő hétszázötven lei fizetéséből átlag háromszáz leit vonnak le, ami érthető elégtelenséget okozott. Tegnap a rendőrség következő tagjai nyújtották be lemondásukat: Flórián Gyula detektívőnök-helyettes, Moholeán Illés csoportvezető, azonkívül Rosenfeld, Bocsán, Katz és más detektívek, akik a testület legjobb emberei. A legénység közül is sokan kilépnek a rendőrség szolgálatából.

— **Eredménytelen az arab követség munkája.** Az „Observer” című lap feltűnést keltő cikkben közli Sir Valentine Chirel híres orientalista cikkét a brit keleti politikáról. A palesztinai helyzetről az írónak az a felfogása, hogy az arab követség, amely olyan nagy reklámmal dolgozott, üres kezekkel fog visszatérni Palesztinába.

A pénzügyigazgatók felülvizsgálják a ház- és földadóbecsléseket. A pénzügyminiszter utasította az erdélyi pénzügyigazgatókat, hogy saját hatáskörükben új becslésre utasíthatják azokat a ház- vagy földadóbecsléseket, amelyeket igazságtalannak vagy helytelennek tartanak. A pénzügyminiszternek e rendelet kibocsátásával az a célja, hogy megkönnyítse a felelőbizottságok munkáját. A földadóbecslésnél a pénzügyminiszter Erdélyben három körzetet állapít meg. Az első a máramaroszi és beszercei körzet, ahol az adómaximum holdanként 130 lei. A második körzethez tartoznak Szatmár, Nagykároly, Nagyvárad, Lugos, Arad és Temesvár, ahol az adó maximuma holdanként 150 lei. Erdély többi részein a maximum 140 lei. Azok az adóbecslések, amelyek a fenti maximális adómegegyezésnél magasabbak, érvénytelenek. A házbecslésre vonatkozó miniszteri utasítás szerint a pénzügyigazgatók, ha nagynak találják a becslési összeget, a felelőbizottsághoz utasíthatják, ahol megállapítják minden egyes lakó házbérét, hogy a háztulajdonosra kivetett adó ne lehessen nagyobb, mint a házbérek összessége.

Brediceanu külügyi sajtófőnök. Bukaresti munkatársunk jelenti: Brediceanu Caiust, a Take Jonecu kormány erdélyi miniszterét elsőosztályú meghatalmazott miniszteri rangban a külügyminisztérium sajtóosztályának a főnökévé nevezték ki.

A marosvásárhelyi helyicsoport gyűlése. A Zsidó Nemzeti Szövetség marosvásárhelyi csoportja február ötödikén tisztújító és beszámoló közgyűlést tart. A mizrahi szervezet Altmann Sámuel, a „Ceire Cion” Kohn Hillet dr.-t küldi a gyűlésre, amelyre tagokat és vendégeket ezuton is meghív a vezetőség.

Jorga a magyar krónikáskönyvekről. Bukaresti munkatársunk jelenti: Jorga egyetemi tanár, a konzervatív demokraták vezére, a román akadémia szombat délutáni ülésén a magyar krónikáskönyvekről tartott előadást.

Crivetz a Fekete-tengeren. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Fekete-tengeren a Crivetznek nevezett északkeleti szél fúj, aminek következtében őrjási a vihar.

A választói névjegyzékek. Bukaresti munkatársunk jelenti: A kormány hivatalos közlése szerint a szenátusi választói névjegyzékre január 29-ig, a parlamenti választói névjegyzékre február 2-ig lehet feliratkozni. A névjegyzéket öt nappal a választások előtt fogják felülvizsgálni és ez alatt az idő alatt lehet megtenni a felebezéseket is.

Megüresedett egyetemi tanszékek. Bukaresti munkatársunk jelenti: A romániai egyetemek közül a jasi egyetemen megüresedett a polgári jog, a nemzetközi jog, a higiénia és a kolozsvári egyetemen a régi román törvények történetének a tanszéke. A pályázatokat április végéig lehet beadni.

Bérlapotát építenek Nagyváradon az amerikai örökösök. Mult számunkban megírtuk, hogy egy szerencsés váradi szabó száznyolcvanmillió leit örökölt egy amerikai rokonától. Elhatározta, hogy Nagyvárad valamelyik belvárosi telkén kétemeletes, 50-60 nagy és modern lakással berendezett gyönyörű bérlapotát építtet. A palota földszintjén és mezzaninján pedig a budapesti Párisi nagy áruház mintájára egy nagyszabású áruházat létesít, mely Erdély egyik legnagyobb kereskedelmi vállalatává lesz a Keller-áruház neve.

Az első nőhóhér. Párisból jelentik: Waukon amerikai városban egy fiatalember meggyilkolt egy tanítónőt. Tettéért halálra ítélték. A gyilkost márciusban akasztják föl s a halálos ítélet egy nő hajlja végre, akit mostanában választottak meg sheriffnek. Az asszony, Gunda Martindale, aki az új tisztséget elfogadta, egyáltalában nem nyugtalankodik a kivégzés miatt és azt mondja, hogy az egész nem nagy dolog, mert minden teendője abból áll, hogy megnyomjon egy rugót, aminek következtében az elítélt lábai alatt kinyílik a csapóajtó. Ha pedig ez megtörténik, a gyilkos nyomban lógni fog.

Máramaroszi hitközség a szigetirabbi ellen. Ruzsinszkói tudósítónk írja: A rossz gazdasági viszonyok között élő máramaroszi zsidók a Joint működése s a cionizmus hatása alatt kezdtek belekapcsolódni a nagy zsidókérdésekbe s remélni lehetett, hogy ezek a tömegek a palesztinai telepítések szempontjából is hasznosakká érlelődnek. Ezt az orientációt most belső, hitközségi viszályok zavarják meg. A napirenden levő kehilla-botrányok legutóbb a román-cseh határon fekvő Felsőapsa községben is hálás talajra találtak. A békeszerződés alapján Felsőapsa s a környékbeli falvak Csehszlovákiához kerültek és így elszakadtak a szigeti rabbinátus fennhatósága alól. Teitelbaum főrabbi tovább is eljárt ebbe a kerületbe s követelte a járandóságait. Az apsaiai önálló rabbinátust akartak felállítani, de a máramaroszi rabbi az ungvári konzervatív zsidó párt támogatásával megakadályozta a tervnek békeszerződés szerinti is jogos megvalósítását. Ennek ellensúlyozására az apsaiai zsidók is küldöttséget menesztettek az ungvári kormányzóhoz, aki arra az álláspontra helyezkedett, hogy a békeszerződés értelmében egymástól elszakadt területek egyháziilag sem tartoznak együvé. A harc elfajulására jellemző, hogy a Teitelbaum-párti apsaiai hitközségi elnök házáat egy éjjel felgyújtották. A felmerült gyanúkok alapján két zsidó a huszti ügyészség fogházában van előzetes letartóztatásban.

Zsidó kultúregyesület Gyergyószentmiklóson. A gyergyószentmiklósi zsidóság „Ivria” névvel kultúregyesületet létesített a Zsidó Nemzeti Szövetség égisze alatt. A fiatal egyesületnek van olvasó tereme, ahol bel- és külföldi zsidó lapok olvashatók. Könyvtára és külön játéktérme is van. A kultúregyesület tisztá jövedelmét a Keren Hajjeszód javára fordítják.

A temesvári Izraelita Nőegylet hangversenye. Jól sikerült, nívós hangversenyt rendezett a Temesvár-belvárosi Izraelita Nőegylet. Hoffmann Magda hegedűművész, a Hubay iskola művésztanítványa adta elő szép technikával Bruch klasszikus versenyműveit, utána a Carmen-fantáziát, Tyron Szilvia és Bing János szóló számai oly tetszést arattak, hogy ráadást is kellett énekelniök. A zongorakíséretet mindvégig Freund Leó zongoraművész szolgáltatta.

Zsidó műsorosztály Beszterceen. Január huszonkettedikén tartotta műsorosztályát a Gewerbe Verein dísztermében a beszercei helyicsoport. A műsort a beszercei gyalogezered zenekara nyitotta meg. Pfeffermann Herc a „Die Wanderer” melodramát adta elő Scherf Bernát hegedű- és Löbl Rezső zongorakísérete mellett. Nagy határu volt a héber énekes gyermekjáték, melyet Hollinger Jochebed héber óvónő tanított be. A két Rotschild baba néger tánc után dr. Eskeles Miksa, a helyicsoport elnöke a zsidó történelemből tartott előadást, melynek egyes részeit élőképekkel illusztrálta. Az élőképeket Kallus Lajosné és dr. Hamburg József rendezték. Szép sikert aratott Klein Blanka, Herceg Blanka, Wiesefeld Zseni, Halberg Méri, Hirsch Stefli, Kalus Jolán és Spéter Eszti keleti tánc, melyet Grünberger Gizella táncitanárnő tanított be. Az estélyen „Slemil” címmel alkalmi újság jelent meg dr. Pauker Leó szerkesztésében. A rendet a fegyelmezett „Bar-Kochba” tartotta fenn, a büffét a „Mirjam” szolgáltatta fel.

Me fagyott az uton. A hídalmási csendőrség holtan találta az országuton Mátyás Vazul huszonnyolc éves napszámot. Megállapították, hogy Mátyás ittas állapotban elaludt az uton és megfagyott.

Öngyilkosság. Szentmária község telefonon jelentette a kolozsvári ügyészségnek, hogy Rus György nyolcvan éves földműves felakasztotta magát. Tettének oka életuntagság.

Ötszázmilliárd Lengyelország mult évi deficitje. Varsóból jelentik: A lengyel pénzügyminiszter elkészítette az állam 1922 évi költségvetését, amely kétszázötvenmilliárd deficittel záródik. Ehhez járul még azon kétszázötvenmilliárd, amelyet a külföldi adósságok fejében kell Lengyelországnak fizetni. Eszerint az egész deficit kerek számban ötszázmilliárd. Ekkora hiánnyal egyetlen állam sem dolgozott eddig.

Román államjegyek szelvénybevétele. Bukaresti munkatársunk jelenti: A francia kormány kérdést intézett a külügyminisztériumhoz aziránt, vajjon a francia állampolgárok tulajdonában lévő, háboru előtt vásárolt és Franciaországban nem jegyzett 1889-ben és 1891-ben kibocsátott 4 százalékos román államjegyek szelvényeit beváltják-e. A külügyminisztérium azt válaszolta, hogy Románia csak azoknak a francia tulajdonban lévő államjegyeknek (kölcsonkötvényeknek) a szelvényeit váltja be, amelyeket a párisi lözsdén jegyeznek.

A kommunista-per tanul. A bukaresti kommunista-perbe — mint ismeretes — néhány erdélyi munkás is vádlottként szerepel. Ezek a vádlottak megbízhatóságuk igazolására körülbelül háromszáz erdélyi tanut szerveztek meg, akiknek nevére a kolozsvári szigurancára tegnapelőtt érkeztek meg az idézések. A tanuknak személyesen kell majd megjelenniök Bukarestben, ha a hadbírószék erről szóló értesítése a kolozsvári szigurancára érkezik. A tanuk egy része ma délelőtt megjelent a Chendi szigurancakapitány előtt és megkérték, hogy ha már jegyzőkönyvvel nem intézhető el a tanuzás — kapjanak legalább a CFR.-től fűtött vasúti kocsikat és történjen gondoskodás az ellátásukról is. A megbeszélés során megállapodtak abban, hogy az elutazás napját a kolozsvári lapokban fogják közölni. A városban elterjedt híreknek, hogy katonai kísérettel viszik a tanukat, semmi alapjuk nincs. A tanuk egy küldöttsége különben föl fogja keresni az illetékes hatóságokat és vagy a jegyzőkönyvi elintézésre, vagy kieszközlést kér a tanuknak minél rövidebb ideig való bukaresti tartózkodására.

* „Oh jaj megfojt ez az átkozott kőhögés”, Egger mellpasztillái csakhamar meggyógyítanak. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

* Bolond az, aki ögnöktől vesz drága eszenet, míg nálam a legfinomabb likörkompozíciót megrendelheti utávnél mellett 75 lei kilogramonkénti árrban. Glück Henrik Oradea-Mare (Nagyvárad). Calea Vioi, volt Kolozsvári-u. 74.

* Legszebben csak Czinknél festhet és tisztíthat. Dézsma-utca 5.

Wirth kancellár a német jóvátételről

Berlin, január 27. A birodalmi gyűlés mai ülésén Wirth kancellár hosszabb exozét tartott. Ismertette a kormány álláspontját a génuai konferenciát illetőleg. Elmegyünk — mondotta — a konferenciára abban a reményben, hogy Franciaország sikeresülni fog megnyerni a német javaslatot elfogadására. Németország a végső határig elmegy a jóvátétel kérdésében. A konferencián kész javaslatot terjeszt be, hogyan tudja Németország a francia elpusztított területeket felépíteni.

Letartóztattak négy orgoványi gyilkost

Budapest, január 28. A Duna-Tisza közén elkövetett gyilkosságok ügyében a nyomozás során letartóztatták mindazokat, akik annak idején a gyilkosságokat nyereségvágyból követték el. Zbora János volt csendőrmestert, Juhász Istvánt, ifj. Tóth Imrét és Tóth Ambrus orgoványi lakosokat őrizetbe vette a csendőrség. Rájuk bizonyult, hogy részt vettek az orgoványi tömeggyilkosságban. Ők ölték meg és raboltak ki 1919 novemberében Páncél Zoltánt, Beck Sándort és Schmidt Árpádot, Letartóztattak továbbá Balogh Ferenc volt papnövendéket is, aki egyik vezetője volt az izsáki csöcselőknek, amely a zsidókat kifosztotta és akik miatt az elmenekült zsidók nem térhettek vissza otthonukba. A budapesti államrendőrség letartóztatta továbbá Patay Nándor volt főhadnagyot is, aki 1920 májusán Neubauer Izidor gyufagyárost Solt közelében lehurta a vonatról, meggyilkolta és az áldozatnál lévő pénzt elrabolta.

KÖZGAZDASÁG

A valutáért

Engedély nélkül külföldi értékeket se kivinni, se átutalni nem lehet

Az Uj Kelet tudósítójától.

Az ujonnan felállított gazdasági főtanács, mely a kormány öt tagjából a miniszterelnök vezetése alatt alakult és amelyről tegnap beszámoltunk, legelső feladatai közé a valuta megjavítását sorolta. A pénzügyminiszter sürgős intézkedéseket helyezett kilátásba és az intézkedések alapos tanulmányozására a főtanács kiegészítéseképpen külön valutabizottságot létesített. A valutabizottság tegnapi ülésén más igen fontos intézkedéseket is határozott el. A határozatok a következők:

1. Aki dollárt, francia, vagy svájci frankot, avagy lírát akar külföldre kivinni, köteles az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál igazolványt beszerezni, amely bizonyítja, hogy kereskedő és szállítólevelek, rendelvények és más kereskedelmi okmányokkal tartozik kimutatni, hogy a kivitelre szánt idegen valutát effektív áruvásárlásra fordítja.

2. A postát utasítani fogják, hogy külföldre szóló pénzes leveleket, csekket és más idegen valutákat tartalmazó küldeményeket csak abban az esetben továbbítsa, ha feladója előzetesen megszerezte a valutabizottság engedélyét.

3. Ulasítást kapnak az ország összes nagybancái is, hogy a valutabizottság hozzájárulása nélkül ne eszközöljenek átutalásokat külföldi értékekben.

A vonatkozó rendeleteket a pénzügyminiszter a napokban fogja kibocsátani és szigorúan fogja ellenőrizni végrehajtásukat. A rendelet ellen vétőket a vámtörvény büntető rendelkezései szerint fogják büntetni.

Tizennégymillió arany, amit senkise akar átvenni. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az Osztrák-Magyar Bank bécsi főintézetéből tizennégymillió arany érkezett Bukarestbe, amelyet a Banca Nationala treszójában helyezték el. Az átvétel hivatalosan még nem történt meg, mert purpariék folynak afelett, vajjon ez az arany az államnak járó hadizsákmány-e vagy pedig a Banca Nationalaé. Véglges megegyezés e pillanatig nem történt.

Középeurópai gyapjukartell alakul. Bukaresti munkatársunk jelenti: A cschszlovák követséghez érkezett hírek szerint a cseh-szlovákiai gyapjgyárak arról tárgyalnak a németországi gyapjgyárakkal, hogy egy középeurópai gyapjukartell alakítsanak.

Megváltoztatják a vámdíjakat. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Bratianu-kormány gazdasági tanácsa elvben elhatározta, hogy a jelenlegi behozatali és kiviteli vámdíjakat olyképen módosítja, hogy a behozatal csökkentésével és az export növelésével a belöldi termelést és ezzel a lei értékét javítsa.

Valutapiaci:

Páris, jan. 27. Bukarest 99/10, London 5185—, Newyork 1214/50, Belgium —, Róma 541/8, Svájc —, Prága 23/75, Berlin 61/10, Bécs —/8, Budapest —, Belgrád —, Zürich 238/75.

Prága, jan. 27. Dínár 65/25, márka 25/50, leva 35/25, svájci frank 1010—, norvég kor. 821—, dán kor. 1053/50, svéc. kor. 1306—, török lira —, lira 224—, francia frank 422—, font sterling 218—, dollár 51/50, osztr. kor. 59—, holland for. 1896—, lengyel marka 145—, magy. kor. 755—.

Berlin, jan. 27. Bukarest 147—, Amsterdam —, Brüsszel —, Krisztiania 3134/35, Kopenhága 4080/92, Stockholm 5080/95, Helsingfors —, Róma 59/10, London 852/60, Newyork 201/20, Páris 1645/85, Zürich 3936/05, Madrid —, Bécs 578—, Prága 391/60, Budapest 2872.

Zürich, jan. 27. Berlin 252/50, Amsterdam —, Newyork 514—, London 2173—, Páris 4175—, Milánó 2265—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 995—, Budapest 70—, Zágráb 165—, Bukarest —, Varsó 15—, Bécs 14—, osztr. kor. 8—.

Budapest, jan. 27. Lei 532—, Napoleon 2620—, font sterling —, leva —, dollár 700—, francia frank 5737/50, márka 355—, lira 3025—, osztr. kor. 8—, rubel 53/50, szokol 1356, svájci frank 135/50, dínár 885—, lengyel marka 2225.

SZINHÁZ

Tosca a Román Operában

Zsufolt ház előtt mutatta be a kolozsvári Román Opera péntek este Puccini örökszép operáját, Toscát. A címszerepet Aca de Barbu énekelte, kinek gyönyörű mezzoszoprán hangja főleg a közép és felső regiszterekben érvényesült. Rutinos drámai játéka is nagyban hozzájárult az őszinte sikerhez. Cavaradossit a fiatal, tehetséges Grozavescu énekelte, kinek csengő, tiszta tenorhangja mindvégig lekötötte a hallgatót. Scarpia nehéz szerepét Apostolescu énekelte, biztos hangon, klasszikus, tiszta fel-fogással. Nehéz szerepének az utóbbi években Kolozsváron nem akadt ilyen interpretálója. Külön meg kell emlékeznünk a stílusos, teljes illúziót adó rendezésről és díszletekről, ami Pável Konstantin érdeme. A harmadik felvonásbeli díszletezés szenzációsan nagyszerű volt. A kítőző zenekart Bobescu vezényelte. A darab bemutatása teljes erkölcsi és anyagi sikerrel eredményezett, ezért az igazgatóság Toscát a jövő héten is állandóan műsoron tartja. f. l.

HETI MŰSOR

Magyar Színház

Vasárnap d. u.: Sárga csikó. [Szentgyörgyi István föléptével. Olcsó helyarakkal.]

Vasárnap este: Tatarjárás. [Sümei Odón vendégjátékával. Rendes helyarakkal. Általános bérletszűnetben.]

Hétfő: Peleskei nótárius. [Szentgyörgyi István föléptésével. Rendes helyarakkal. Napibérlet 88. szám. D.]

Kedd: Királynőm meghalok érted! [Rendes helyarakkal. Napibérlet 89. szám. A.]

Szerda: Kék mazar. [Operettjónáság először. Premierhelyarakkal. Napibérlet 21. szám.]

Csütörtök: Kék mazar. [Operettjónáság másodszor. Rendes helyarakkal. Napibérlet 90. sz. B.]

Péntek: Kék mazar. [Operettjónáság harmadszor. Rendes helyarakkal. Napibérlet 91. sz. C.]

Szombat d. u.: Névtelen asszony. [Igen olcsó, egy-harmadára leszállított helyarakkal.]

Szombat este: Kék mazar. [Operettjónáság negyedszer. Rendes helyarakkal. Napibérlet 92. szám. D.]

Vasárnap d. u.: Igloi diákok. Előtte: Frivol akta. [Ujdonság negyedszer. Olcsó helyarakkal.]

Vasárnap este: Kék mazar. [Operettjónáság ötöd-ször. Rendes helyarakkal. Általános bérletszűnetben.]

Hétfő: Kék mazar. [Operettjónáság hatodszor. Rendes helyarakkal. Napibérlet 93. sz. A.]

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírei:

Sárga csikó, Tatarjárás és Peleskei. Ma, vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután 3 órakor olcsó helyarakkal, Szentgyörgyi István föléptésével s Kovács Katóval, Réthelyivel a többi főszerepben a Sárga csikót adják. Este a Tatarjárás-t adják Hegyi Lili és Sümei Odón vendégjátékával. Hétfőn a Peleskei nótárius kerül színre, Szentgyörgyi Istvánnal a címszerepben. — Kék mazar. Szerdán este lesz a Kék mazar bemutatásának először. A Kék mazar-nak mind a hat előadására előre meg lehet a jegyeket váltani — Tamar. Közvetlenül a Kék mazar sorozatos előadását után, a jövő hét keddi estéjén fogja a színház bemutatni dr. Bródy Miklós modern felépítésű hatalmas operáját, a Tamar-t. A Tamar előkészületei szorgalmasan folynak már hónapok óta.

Ghica herceg operettjei iri. Bukaresti munkatársunk jelenti: Nicolas Jean Ghica herceg „Mirica” címen operettet írt, amelyet a héten mutatott be örösi érdeklődés mellett a Teatrul Carol cel Mare. A premieren a király, a királyné, a trónörökös és Mariaora hercegnő is megjelent. Az operettnek nagy sikere volt. A hercegi szerzőt minden felvonás után a lámpák elé hívták.

Magyar színészek álarcosbálja. Február hó 2-án, csütörtökön 9 órai kezdettel tartják meg a magyar színészek nagysikerűnek ígérkező álarcosbálját a Központi szálloda összes helyiségeiben. A rendezőség, mely a társulat összes tagjaiból áll, lázas tevékenységgel, ambícióval igyekszik azon, hogy minél sikerültebb legyen a már is nagysikerűnek ígérkező álarcos színtársulat. A zenét Puskás Béla fogja szolgáltatni egész zenekarral. Féltilt órakor kezdődik a Karnevál hatalmas felvonulása, melyre sok öttel és meglepetéssel készül a rendezőség. A tánc csak a Karnevál mulatságos felvonulása után kezdődik, addig is egyik meglepetés a másikat fogja érni, mire a megjelentek nem is számítanak. Semmi sem fog hiányozni, ami a bál sikerét ne emelné. Jegyeket a László-drogeriában

és a színházi jegypénztáraknál a meghívók előmutatása mellett már meg lehet váltani. Aki tévedésből meghívót nem kapott és igényt tart rá, az mondja be címét a színházi pénztáraknál.

Főszerkesztő: Dr. FISCHER JÓZSEF

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat r-t.

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kladohivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

Előfizetési ár havonként 30 lei

Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani

Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint vesz fel a kiadóhivatal

Színház, bál előtt amerikai YES porcellánpuvert használjon Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

Rum- és likörgyárosok figyelmébe

Eredeti

ANGOL RUMESSZENCIA

valamint az összes egyéb fajtájú esszenciák versenyen kívüli minőségben kaphatók. Levélbeli megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. 2706-I

„Continental” esszenciagyár, Kolozsvár, Kínizsi-u. 6 szám.

הון קימת לישראל

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának kimutatása

(Fol. tatás.)

Persely

Heti 2 — lei bedobással évente 100 — leit gyűjthetünk!

Mintaperselyek:

Marosvásárhely: Kelemen Sándor 129, Klein Adolf, 100, Fritsch Izidor 100, Schönfeld Penina 91-10, Eisenstädter 20, Izsák Jakab 22, Reich Márton 35, Hermann L. 14/25, Schwartz Mór 20, Sándor Lipót 21, Bermann Rózi 42, Friedler Izidor 57, Weisz Elek 13, Klein Lajos 20, Braun Nándor 37-75, Fritsch Lázárné 20, Lamet Mór 73, Diamantstein Helén 10/87, Alsó József 11, özv. Grün Farkasné 28-50, Nuszbaum Testvérek 12-50, Szilágyi Nővérek 20-70, Klein Irma 14-95, Izsák Farkas [Jakás] 20, „Ideál” illatszertár 53-60, Harung és Grünbaum 75, Mandel Vilmos 14, Mózes Jenő 30, Kohn Márton, Bleier Sámuel, Krausz Vilmos 10—10, kisebb adományok 117-25 [1251-47]. Rév: Perselyirítéssel dr. Tinár Miksa úján 250 lei. 1501-47

A Szatmári Cionista Szervezet III. sz.

„Debora” Nachlaja

Fried Lenke és Gross Hermann nevére esküvőjük alkalmával Fried Kató, Guttman Mancsi és Löwensohn Ilonka 200 leit gyűjtött. [Eddig befolyt 12.022 lei.] 200—

Templomadomány

Marosvásárhely: Dr. Engelberg József 200, Vámos Sándor, Rosenfeld Jenő 100—100, Bleier Sámuel dr. Gergely József, Baumgarten Géza, Fischer Manó, Farkas Samu, Vass Albert 50—50, Rabiner Jakab 40, Brambler Hermann 30, Kohn Izsák 30, Tihanyi Mór 25, Stern Antal, Felszegi Armin, Weisberger Soma, Laubert Hermann 20—20, Abraham Vilmos 10, kisebb adomány 5 lei. 920—

Helyi emlékkönyv

Dr. Engelberg József bevezetésére 100 lei. 100—

A Zsidó Nemzeti Alap

Erdélyrészi Irodája.

Mizrachi helyicsoport Cluj

ÉRTESÍTÉS

A folyó hó 22-ére egybehívott volt közgyűlés — határozatképtelen volta miatt — folyó hó 29-én délután 5 órakor lesz megtartva a Chebra Kadisa helyiségében. Tekintettel arra, hogy ezen közgyűlés már másodszor hívatik össze, ez alkalommal a megjelentekre való tekintet nélkül határozatképes lesz.

Cluj, 1922 január 25.

MÓZES ELEK WEINSTEIN SÁMUEL

Jegyző elnök

Árverési hirdetés

Alulírott cég ezennel közzhírre teszi, hogy 800 doboz Kalla-féle hal, vevő átvételi késedelme folytán Satu-Mare-ban, str. Horia (Károlyi-utca) 5. sz. alatti raktárhelyiségben 1922. január hó 31-én délután fél 3 órai kezdettel közjegyző közbenjöttével megartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni az alanti feltételek mellett:

1. Az áru kiküldtési ára dobozonként 35 lei, az áru azonban alacsonyabb ígérlet esetén is el fog adatni.
2. Az áru nyolc részletben 100 dobozonként fog árverés alá bocsátatni.
3. A vevő tartozik a megvett árut a közjegyző kezéhez készpénzben a leütés után nyomban a vételi illetékekkel együtt kifizetni és a megvett árut azonnal elszállítani.
4. Sem az áru minőségéért, sem az esetleges más hiányokért felelősséget nem vállalunk.
5. Az árverés alá kerülő egyes részletek aránylagosan lesznek a különböző halfélékből összeállítva (koronahal, göngyölthal, halsaláta és heringfilét).

Satu-Mare, 1922. január 19.

„CASA NOASTRA“ KERESKEDELMI ÉS IPARI BANK R.-T. ÁRUOSZTÁLYA, SATU-MARE.

Önkéntes árverés

Közzhírre tesszük, hogy a Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaság felszámolása folytán az alant részletezett fűszerárakat önkéntes nyilvános árverésen eladhatjuk.

Az árverés Satu-Mare-ban, a str. Horia (Károlyi-utca) 5. szám alatti raktárhelyiségünkben 1922. január hó 31-én délután fél 3 órai kezdettel fog megtartatni és az árak minden elfogadható áron, mélyen a napi árak alatt is eladhatnak.

Cluj, 1922. január 19.

„CASA NOASTRA“ KERESKEDELMI ÉS IPARI BANK R.-T. ÁRUOSZTÁLYA, ezelőtt Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaság, Satu-Mare.

Frank kávé, cseh pótkávé, ultramarinok, vaspor, kátrány fedélemér, hulladékcső, uj zsák, papírzsineg, cigarettahüvely, újságpapír, fénymaz, gyümölcsisz, vaslakk, tarokkártya, seprő, papírzsák, cukorkák, leveskocka, ízesítő, borax, ruhafesték, bádorganna, trikóárak, putz-paszták, pálmaolaj, szappanok, pohármécses.

כל מיני ספרים מן הספרות העתיקה והחדשה אפשר להשיג במהרה היותר שזה אצל

ה „ספרות“

המען: למשלוח כתבים וכספים:

„Safruth“ Jüd. Buchhandlung Cluj, Str. Szép Nr. 1.

Gutfried és Henskovits
Oradea-Mare — Nagyvárád
Piata Unirei 12.

12-9

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat Chemnitz-i kötött-szövött árukban, ugymint borgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, szelvények, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D. M. C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszkozlunk.

Breuer és Róna

nemzetközi szállítási és bizományi vállalat
ORADEA-MARE. Interurban telefon 5-55.
1240

Szállít bármely országból egész Románia területére vagonteleket és darabárakat biztosítással. Olcsó díjtételek. Külön árubiztosítási osztály

Ujrafoncsorozás!

Péchy és Társa

Füvetükrök gyártása!

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: 1270

Minden méretű és minőségű tükörök, butorüvegek olcsó áron megrendelhetők.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Ditmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCHRI

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárád,
Str. Nicolae Jorga (volt Zöldia-utca) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

GRÜNWALD

Üvegcsiszoló, tükörárugyár és

Épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-u. 16

tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindentelje csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök ujrafoncsorozást Füvetükrök I. II. III. rendű (10/10 col) ládákbán. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára. 1292

Au Bon Gout

Bárdos Jenő

párisi és bukaresti áruházak lerakatainak farsangi újdonságai megérkeztek
Főtér 4.

Hetenként friss szállítmány 1304

Clark és olasz cernák, D. M. C. pamutokból, Grohmann 48 és 24-es cernák, és mindennemű rövidárakból érkeznek

Blum Testvérekhez

Nagyvárad—Oradea-Mare.— Telefon 703.

„ARGENTA“

óra, ékszer és alpaccáaru nagykereshedés

CLUJ,

Str. Filipescu (Óvár) Sztlélek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra:
Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kis és nagy ébresztő órákat, miniatür órákat, hárfagong és mezzogong falórákat, különféle ingaórákat Bäcker szerkezettel, miniatür szalonórákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehg gyártmányu chinaezüst

dísz-, ajándéktárgyak és szervizekben szortirozott nagyraktár. Berndorf evőeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó áruk.
Pontos postai szétküldés.

TUNGSRAM

Tungsrám Villamossági R. T. Cluj, Kőmálajja-utca 25. Telefon 201. 1281

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lei. Vastagabb betűvel 2 lei.
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Angolból, franciából és németből oktatók, havi 70 leiért. Calea Victoriei (Kossuth L.-u.) 16. 3021-I.

Suche zu meinen 2 Töchtern von 11-13 Jahren, die in deutscher Sprache vorgeschritten sind, deutsches Fräulein, bevorzugen, wer Klavier unterrichtet, französisch spricht. Sternberg Mühle, Marosújvár. 3169-I

Vidéken, (ötéren fekvő, hetivásárral és gyártelepekkel ellátott városban 22 év óta fenálló üzlethez 40-50.000 lei tőkével rendelkező társat keresek. Saját ház. Vasútállomás. Cím a kiadóhivatalban. 3177-I

Egy használt vasredőny megvételre kerestetik. Fraternitátsnyomda, Brassai-u. 10.

Eladó egy szalon garnitúra, egy nagy álló tükör és egy női íróasztal székekkel. Cím Majláts-u. 2.

Booskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

Állandóan nagy készlet készítenek és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is elküldjük. — Jelenlegi talp és booskor ára 65-70 lei. — vagonféléknél 5 százalékos kedvezmény. **SÁMSON BŐRGYÁR,** Gyulaágár-utca 1 — Győráru raktárral szemben. — Telefoni gyár 3-86 - lakás 3-87 1278.

„IVRIA“

biztosító részvénytársaság

Alapítóké 4.000.000 lei, kártelen kívül
Elfogad tűz-, szállítmány-, üveg-, betérés-, lopás-, baleset-, szavatosság-, valamint különféle kombinációk szerint élet- és járadék biztosításokat. 3137-I

Központ:

Oradea-Mare—Nagyvárad Deák F.-u. 2.
Kolozsvári vezérigénység: Malom-u. 2.

Kötő és horgoló gyapjufonal 40 színben legfinomabb minőségben a napokban megérkezik SIPOS JENŐ céghez. P. Unirei 17.

Eiőlrásos hitelesített űrmértékek nagyban gyártása 1296
GRÜNWARD JAKAB
villanyerőre berendezett gyárában legújanyosabban szerezhető be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Kássa A.
legolcsóbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat. Szakmája mindenféle gépek és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelepek szerelését, bővítését, javítását jutányosan vállalja. Javító műhely 1288
CLUJ—KOLOZSVÁR, Calea Victoriei 99. sz.

Ruhanemű, vászon és harisnya szükségletét legolcsóbban a
Gerő Zoltán
áruházában szerezheti be. Cluj, Hosszu-u. 1.

Táblaüveget minden méretben, lámpaárut, 1262
kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk
Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telefon 9--54.
En-gros! En-detail!

1276
Megnyitottuk **WIENBEN**
is Vollzeile 15 szám alatt internacionális szállítási irodánkat. Vállalkozunk mindenféle export és import szállítási ügyek lebonyolítására Gyűjtőkocsi forgalom. Butorkocsikkal való szállítás. Fuvarelevélek felülvizsgálása és díjtöbbletek kiutalása, Központ: Cluj. Fiókok: Wien, Nagyvárad, Orsova. Kirendeltések minden határon. **DEUTSCH TESTVÉREK**

באלטיק-אמעריקאז-ליניע

גענעראל פערטרעמונג פיר רומעניע
בוקארעסט, הויפט קאנטור קאליע וואקארשטי נומ' 60 — אויך פיליאלין אין גאנץ רומעניע
מעלעגראמע-אדרעסע; באלטיק ליניע בוקארעסט.
דיע איינציגע אנגעזיע וועלכע מאכט טראנספארטן מיט דער גרעסטער פערזענלעכער בוי צום פארט „דאנצין“ בלויז אין 8 טעג. אין און מען וואל בייטען די וואגאנען. פון פארט „דאנצין“ גייען אב וועכענטליך מיט בעוויסטע שיפפען לאטוויע, ליטאניע, פאלאניע, עסטאניע, וועלכע מאכען רעגעלמעסיגע קורסעס מיט זעדר נוסע בעקוועמליכקייטען. די קאסט פון דעם איבערפארען פון בוקארעסט נאך אמעריקא, אדער פון בוקארעסט בוי קאנאדא און דאללאר 105 אין דעם פרייז פערשטעמלע זיך;
(1) דייע נעמיגע ווייעס
אין וויע פאלגט: (2) דאס איבערפארען מיט דעם בעסטען טראנספארט בוי צום פארט
(3) קווארטער עסען אין קאנאדא און פארט בוי אין טאן פון אכפארען מיט דער שיפ
(4) דאס איבערפארען מיט דער בעסטער שיפ קיין אמעריקא אדער קאנאדע.
וויא אויך אין כשרע היכע.
ווענען אפארמאציעס אין דיעזער בעציהונג קענען זיך ווענדען צו אווער פירמא.
אינפארמאציען ווערען געגעבען אימאנאסט אויך שריפטליך אויף אלע שפראכען.

Kereskedők!

Saját érdekükben látogassák meg az
ujjonnan alakult
Orient nagykereskedést
Cluj, Szép-u. 2.

Hol mindennemű fejekendőt és rövid-
áru cikket legolcsóbb árakban
beszerezhetik

Hölgyeim figyelem!

A központi
**hölgyfodrász és
manikür szalonban**
a női fodrászat
minden ágát u. m. hajfonatok és transforma-
ciók (parókák) készítését, hajfestést, ondulást,
hajmosást, manikürt személyesen végzem.
Hajfesték minden színben és ösz-
szes kozmetikai cikkek kaphatók.
Terkál volt üzletvezetője
Péterfy Juliska
Cluj, Wesselényi M.-utca 13. udvarban. 2136-I

Metropol kávéházban

négyszer hetenként **FRITZ THELER** karmester
vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenyez
1271

A kormány engedélye alapján,

„Erdély és a csatolt területek
orth. izr. Központi Iroda“ fel-
ügyelete alatt a **Timisoarai „Bega“**
(ezelőtt „Hungária“) Gőzmalom
Rt., Timisoara (Temesvár) a

HUSVÉTI LISZT

kizárólagos előállításával bízott
meg. — Sürgős rendelések vagy
közvetlenül a Központi Irodához,
Bistrita, vagy a „Bega“ Gőzmalom
Rt. igazgatóságához, Timisoara,
intézendők. — Szállítási engedély-
ről és vagonokról a „Bega“ Gőz-
malom Rt. gondoskodott. — Kor-
mányrendelet értelmében a timi-
soarai „Bega“ Gőzmalom Rt. liszt-
szállítmányai külön kedvezményes
fuvardíjtétel mellett eszközöltnék.
3142-I

Kereskedők figyelmébe!

Rózsahelyi és más gyártmányu
szővőfonál, **Grohmann-fejtő**
kapható a most megnyitlt
1308

Judovics Lázár

engros üzletébe Cluj, (Kolozs-
vár) Calea Reg. Ferdinand v.
Vesselényi Miklós-utca 11. szám.
Bejárát a Szép-utcai oldalon

CUKORRA és CSOKOLÁDÉ raktár

LUSZTIG és NUSSBACHER Cal. Reg. Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.
1277

Jutazsákokat

használt, vagy új állapotban 50,
75 vagy 100 kgr. ürtartalmuakat
nagyobb mennyiségben vásárol-
nánk. Papirszákok készítéséhez
megfelelő papirt is nagy mennyi-
ségben vennénk. Ajánlatokat
Kramer J.
egeresi gipszgyára Bghires (Egeres) címre kérlük

Első Erdélyrészi Ékszerárnyagár

CLUJ—KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)
Állandóan raktáron tart saját készítményű
láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden
e szakmába vágó munkák elkészítését, ala-
kítását és javítását. Fogászati arany és for-
rasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben.
Törmelékarany-beváltás. 1273
2—13 TELEFON TELEFON 2—13

Engv

(csehszlovákiai áru) világos
és sötét minőségben
Gép és varrószíjakkal
chromszerzésű Metas-
felsőbőr varrószíjakkal
3035-I
Reitter Ernőné
Timisoara, P. Asanestii (Kütti-tér) 4. Telef. 238.